

# Celjske Slovenske Novine.

Vrednik: Profesor Valentin Konček. —

Tote novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četrtinsko leta 49 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nro. 6.

2. veljiga serpana 1848.

## Dunaj.

Derjavni zbor je predsednika zvolil Dr. Smitta Dunajčana, gospoda Strobah (Čeha) ino Hagenauer [Laha kakor sam pravi,] pa skoraj bi bil zbor razpadil. Poslanec Riger iz Prage je bil v' nevarnosti prav tepen biti, ko je 18. p. m. iz sednice šel, pa k sreči ga je poslanec Goldmark rešil. Čapunka je tudi bila povsodi raztrošena, v kateri se je bralo, da naj ljubstvo derjavni zbor razpodi, ako po njih voli ne ravna. — Vse to je neki čedno oblečen mož naredil, kteriga preteptati ino zapoditi bi pač narhobji bilo. Koliko nesreč bi znal taki potepuh narediti. — Kerkolj so zmešnave na Dunaji, so židovi (Judi) jih vpelali, kteri tako mislijo svojo srečo zadobiti, če jim le ne bo spodletelo. —

V prvih sednicah je zbor skazne liste poslancev pregledval. Čez mnoge reči so bili ministri poprašani. — posebu pa je Riger iz Prage tirjal, hitro vkazati, da naj v Pragi zdaj po obsedi se začne drugač vladati, kakor je bilo v obsedi; komandant Vindisgrac namreč tudi mestjane pred vojaško sodbo kliče kakor da bi vsi vojaki bili, to mora nehati; tudi orožje narodna straža še ni nazaj dobila. Minister e obljubil, hitrej ko mogoče, v Pragi vse poravnati. — Minister Dobbhoff je kurira v Inspruk poslal z prošnjo, da bi Cesar nazaj v Dunaj peršil. —

Ban Jelčić je že v Dunaju, kir so ga Dunajčani lepo počastili. Minister Dobbhoff je v derjavnomu zboru poslancu Wagnerju na njegovo uprašnje, kak se bodo zmešnave med Ugri ino Horvatami poravnale, odgovoril, da sta palatin nadvajvoda Stefan

ino ban Jelčić v Dunaj peršila, da se bota pričó nadvajvoda Janeza pogodila.

Iz pisma Dunajskiga 29. mal. serp. zveemo, da so Cesar sklenili, še ne na Dunaj priti, — kader ho vse mirno, bodo namestnika nadvajvoda Franca Karla poslali. Čes to je v derjavnim zboru živo prevdarjenje postalo, kteriga konec je bil, da so sklenili, iz vsake derjavne dežele eniga poročnika v Inspruk poslati ino Cesarja v imenu derjavniga zbora opomniti, da naj v treh dnevah na vsako vižo v svojo stoljno mesto nazaj pridejo, ker bi drugáč zbor persilca bil, čez trou [presto] kaj drugiga skleniti. Potlej pove pismo, da je Horvaška ino Dalmacija že očitno izrekla, se ločiti Ogerskiga, ino podati pod c. k. ministerstvo.

## Štajerska dežela.

Deželni zbor v Graci je le provizorni zbor, kteriga sklepi ne veljajo, dokler niso od derjavniga zbora na Dunaj poterjeni. — Neki kmeti na Bizelskim ne pustijo poslance Lukežiča in Susteriča nazaj v Grac, ki se bojijo, da bi za nje prav ne govorila. Kak so vendar bedasti! Vsaki poslanec mora po svoji pameti govoriti, tako, da zna lehko pred svojo vestjo ino pred Bogom odgovor dati. — Tudi v Marburgi so neki neumneži strašno gerdo ravnali z poslancu nemestnikom Gastejgerjam, ki ni po njih voli govoril v Gracu. — Tudi ne vejo, da še ne vela, kar je v Gracu sklenjeno, dokler ni v Dunaj poterjeno. — Pred njegovo lišo se jih je veliko z baklami podalo ter mačkno muziko delalo. Kir se je pa Gastejger za to čast zahvalil, se v lišo vteril, vse pobili, kar jim je v roke prišlo, ino veliko

škodo napravi. Neki je še clo gorečo baklo na skeden (pod) vergel, pa k sreči se ni vžgalo. Per takih pergodbah se vidi, kak nesamnetno neki bedaki ravnaajo. Kaj ni drugo poti si pomagati, če poslanec prav ne govori? — Slovenci! volite zatorej vselej moze pobožniga serca ino xbrisane glave, — ino na nje se čisto zaneste. Če ne govorijo po vaši voli, ktera zna spačena biti, — govorijo pa morebiti po bolji voli, ktera je za nas vse nar bolji!

Deželni zbor je to pergodbo vladi ukazal ino prosil, da bi naj hudobneis ojestro pokoriti pustila.

## U a s p i s

e. k. štajerske deželne vladije.

Med ludstvom po deželi je, kakor je e. k. oskerbnistvo kaiserliskih dohotkov iz večih zgodib spoznati perloznost imejo, kriva misel, kakor de bi dac že proč bil alj de se le tak dolgo pobera, dokler so nasjemniki (palteri) in pogodivne družtva skuz pogodila vezani.

Nar viksi patent od 13. Sušca 1848 razločno govori, de obstajoče postave in naredbe tako dolgo v veljavi se ohraniti imajo, dokler ne bodo po postavnih pti nazaj vzete.

Podučenje, katiro je bilo 16. Sušca t. l. čes pomembo vstave [konstitucije] na štajerske deželane dano, učii, da, kakor vsako pohištvo h svojimu ohranjenju permerjenih dohotkov potrebuje tud državno gospodarstvo svoje dohotke, namreč štibre, v sedajnih razmerah toliko več potrebuje, ker je toliko poprav nasmenjenih, katerih prvo vrvananje bo veliko potroškov napravilo. Dac je pa cesarska štibra ino derziavni dohodek ino pomajšanje daca v sedajni stiski ni mogoče in tud ni ukazano; zatorej je vsaki derziavnik dolžen, svoje dolžnosti toliko bolj na tenko in gotovo dopolniti, ker le skoz to derziavno oskerbnistvo zamore dobrote, katire so od Njih Veličanstva namenjene, poterđiti in polajšati vpelati, kakor hitro derziavne razmere nje bodo perпустиle. Vladija je tedaj k pridu nar viksiiga derziavniga oskerbnistva permerjena, vesoljno duhovstvo, komisiske in gruntne gosposke in vsakiga pošteno mislijotiga prav silno opominati, deželanam skoz pametno podučenje misel odvzeti, da je dac proč; od zdrave pameti in pravičnosti deželanam po pol-

ni zaupanja perčakujemo, da bodo imenovano za derziavo silno potrebno daco kakor drugokrat, tud še za naprej, dokler bude obstala, toliko bolj voljno in gotovo odrajtovali, ker slavna junakoserčnost njih sinov, ki se v Italii vojskujejo, lepo spriča, s ktero ljubiznoj in zvestoboj je pridic Štajere svojimu ustavnimu cesarju in svoji oćini (domovini) vdan.

V Gradcu 24. maliga serpana 1848.

## Iliri ino Madžaroni.

Med Horvati ste dve politiske stranki. K' prvi štejejo se domorodci, pravi iskreni Horvati, kteri so na čast dežele dozđaj veliko horvatskih bukev na svetlo dali. Oni so veliko šol [učivnic] ustrojili. Njihova naj veča skerb je, de se Horvati izobražajo, to je: de pametnejši in učenejši bodo. Oni so lepi horvatski [ilirski] našino slovenskimo jeziku spodoben jezik v pisarne (kancelije) vpelali, in na zadnjom zhora v Zagrebu so samo horvatski govorili.

Ta stranka imenuje se ilirska.

Druga stranka zaseže take Horvate, kterim je vse eno, de so njihovo deželani pametni in učeni ali ne. Njim niso horvatske bukve in učivnice na skerbi. Oni tudi niso hteli, de bi se horvatski jezik v pisarne vpelal, gde bi radi madžarski jezik za poslovnuo imeli. Ti Horvati derizajo z Madžari, in zatorej se njia pravi, de so madžaroni. Dvanajst let se te dve stranki čertite in preganjate. Na zadajo je ilirska premagala. Iliri gospodujejo zdej na horvatskom, a madžaronov pa je veliko z dežele pobegnulo. Nekaj njih je na slatini nekaj v Gradcu in po drugih mestah.

Na spomnjenim kvaletvednim zhora v Zagrebu so Iliri sklenili, de horvatska in z njo zjedinjena Slavonija in Granica pod ilinejsko a ne pod madžarsko ministerstvo spadati inuade, de ravno cesar dozdej tega privolis nje, pa vender zavupajo Iliri, de privolio bude, zatorej neposlušajo madžarskiga ministerstva. Madžari čres to razkačeni vojni-ke zbirajo in se pripravljajo na vojsko proti Ilrom. Iliri pa tudi niso leni, ter se in oni oružajo, de njim bude mogoče, neprijateljsko silo odbiti. Ako hode med njimi do vojske prišlo, bude mnogo kervi teklo, in velika nesreča bude horvatsko in madžarsko zadelo. Pri ti vojski zna celo cesarstvo v nevarnost razpadenja priti, zatorej nemore

se zadoš priporočati današnjemu zboru, da svoje pasivnost na Horvate in Mađiare obrne, ter de nje pomiri. K.

### Česka dežela.

Novo ministerstvo je službo deželnega predsednika grofa Levu Thumi odvzelo in grofa iz Rothkircha izročilo. —

Mnogo praških mestjanov je podpisalo protest zavoljo zrušenja društva „Svornost“ in ga je ministerstvu poslalo. —

Česki plemenitiši ali šlahtski so toliko izgubili zaupanje naroda, da le eden izmed njih za poslanca ni izvolen. [To velja tudi v drugih deželah.]

Poveda se nam, da je obseda nehala, in vendar še zevajo na nas dol iz Gradčina štaka in vojski so razpoloženi ko v taboru na Mali strani. (Wěsta.)

### Ogerska dežela.

Od dolne Donave. 14. dan t. m. so se lotili Serbov pri šent Tomazu mađarski dobrovolci, kterim je bilo nekoliko bataljonov pešcov pridanih in pa en regiment huzarov, vendar niso vlagali, temuč so 300 svojih izgubili; 7 huzarov so Serbi vjeli in v Karlovc odpelali. 15. d. t. m. so sicer Mađiari nekoliko zmagali ali berš drugi dan so Serbji z serčnim napadom vse nazaj dohili, in pa še zraven 2 štuka in 3 bandere, so pod se spravili Verčec, Ečka, so obsedli Bečkerek in so se pomaknili naprej do ozidja Temišvara (terdajave.) Knez Serbski je bil 3000 vojakov poslal. (Agr. Z.)

Iz Karlovca 2. 3. 5. t. m. Bitva pri šent Tomazu je trpela od zore do dveh popoldne, 300 sovražnikov je padlo. — Vjeta je sovražna štafeta verlo vaša, mi znamo zdaj celo stanje neprijateljsko. Tudi Feldvarac je naš, ravno tako Ečka, ki je v planu. Tudi Bečkerek smo dobili. Slava graničarom in Serbam!

Ko so Mađiari pod šen-Tomazom budo raztočeni bili, so se razšli po serbskih selih in tam z vso divjostjo razhajajo in mesarajo, ženske in otroke pobijajo. Glej, kakšni ljudje so Mađiari! Oni pokazujejo svoje junaštvo nad slabimi otroci in ženami. Ne velja več eden druga pokoriti, ampak prav izrebiti, pokončati se: to je vojska narodniga pokončanja; ali moramo mi ali pa Mađiari nehati na sveta biti — pred ne bo miru! (Beograd. Nov.)

## Ptuje dežele.

### Nemci.

Frankobrod na Majnu. Novoizvoleni opravnik nemške dežlave je pred svojim odhodom na Dunaj obljubil, berš ko bo mogoče, se avstrijskiga namestništva znebiti in v Frankobrod se vrniti, si je tudi nove dežlavne (Reicha) ministre izbral, ki so bili vsem nemškim vladam (torej tudi avstrijski) oznanjeni, in je viksi vodstvo vesoljne nemške oborožane moči prevzel, kar je tudi vsem bojnim ministerstvom posamesnih k Nemcam prištejnih dežlav z tem zavkazam napovedano bilo, da bi se vsi nemški zvezni armadi [tudi Slovincem?] nemške trojbarvne kolarde dale in zraven kodar je moč tudi s štuki streljalo. Med tem se dalje posvetuje narodni nemški zbor čez zvsnajne razmere, čez prepoved naše avstrijske vlade, gotovino [srebro in zlato] v ptujino voziti, ravno tako tudi čez vpiranje posamesnih nemških vlad, posebno pa čez Hanoveranskiga kralja, kteri rajši deželo zapusti, kakor da bi se nemškemu novomu Cesarju ali njegovimu namestniku popolnoma v korzi rog djati pustil; njega so v Frankobrodu puntarja imenovali, kjer so sklepac narodniga zbora popolnoma podvreči noče; in ravno tako bi tedej v očeh Frankobrodčanov naš presvitli Cesar puntar bil, ako bi po izreku rajniga Pillerdorfoviga ministerstva nemške sklepe domači presoji izročiti hotel.

Po načerta oblasti srudiini [Central-Reichsgewalt] danih pravice, ki ga je posebni odbor izdelal, ima sedajni opravnik in kdor bo za njim, pravico: vse nemške dežlave pri ptujih namestovati, tako de posamesne dežlave [in zatorej tudi Avstria] nema pravice, stanovine poslanske in konzule pri zvonajnih dežlavah imeti; dalej: pravico čez vojsko in mir, čez vse oborožano moč na kopnem in na morji, čez celo dežlavno armado [in torej tudi čez avstrijsko]; dalej edino pravico, izlezati ceste zidariji; kadar je treba dežlavne dolgove delati; vse dnarje kovati; dežlavne davke razpisovati; vse pošte opravljati in colne davke od Danske meje do Istrie pobirati i. t. d. Samo stalnost posamesnih dežlav (in torej tudi Avstrie) le toliko še za naprej obstane, kolikor to zamore zraven centralne dežlavne oblasti biti in vse postave posamesnih der-

izav [in zatorej tudi Avstrie] ne veljajo nič, če nemški deržavni ustavi ali pa zapovedim centralne oblasti nasproti stojte. — To, Slovenci! Nemci hočejo, to bodo sklenili. Koliko po tem takim bo še oblasti ostalo za nemške vlade, za našiga presvittliga Cesarja? To berite, nemški ali nemškutarški hinarci! in resnico govorite, in ne slepite lahkovernih Slovencev z golufnimi besedami, kakor so te le: „Kaj so vam Nemci storili? zakaj jih sovražite, zjedinite se rajši lepo s njimi, bodimo si prijatli in pomagajmo si proti zvanajnim sovražnikom; saj Nemci Avstrie čast ne bodo kratili, ampak je še povzdignili!“ — To so lažnjive besede golufnih Sircov. Kdor pa sklepe in počenjanje Frankobrodčanov bere ali povedati sliši, in se ne zgane. — je ali nevedna sirota, ali pa kužni hudobec! Ako je le vprašanje o medsebojni pomoči, ktere Slavjani Nemcam nigdar odrekli nismo, čim je treba, de se namesto toliko deržavna sama nemška deržava stori? in ako bi to treba bilo, zakaj se mora ta nova deržava ravno nemška imenovati, akoravno bi toliko Slavjanov moglo vanjo se vproči pustiti, de bi nemško zgodovino ko hlapeci z slavinskimi čini polnili in Nemcam pomagali čes „slavische Race“ gorlo razpenjati! (Slovenca.)

### Laška dečela.

Maršal grof Radecki je 23. ino 24. m. lica serpana pustil sovražno armado v hjenih zagrajih per la Korona, Rivoli, St. Giustina, Sona, Somma Kompagna ino monte vento poprijeti. — ino ncer tako srečno, da jo je čisto sognal. — Te nepravmaglive deržane sovražne zagraje so naši vojaki tako serčno ino junško vzeli, da je sovražnik ves splašen, ki je 6 topov, 1 bandero, veliko vojev, strelje (puk) ino turnistrov tam pustil, hitrej ko mogoče zbežal, tako, da ni bilo mogoče veliko njegovih vojakov vjeti; — pa vender je general Maston, njegov adjutant, več oficirov ino blizo 200 možov v naših rokah.

Radecki ima v oblasti višave ino reko Mincio; misli, gotovo za naprej se srečno vojskovati, ker so zdaj zupet naši vojaki tolko serčnosti ino gorečnosti skazali. —

S. Roko, 26. mal. serp. Včerajšni dan je bil častitliv za avstriansko armado, ino je vreden eden nar imenitnejših tajiste ve-

lati. Potem, ko smo 23 ino 24 močne dobre zagraje per Saumacampagna, in Sola vzeli, čes reko Mincio šli, Ponti, Moncambano dobili, pride (25) Carl Albert z svojo armado proti našo levo stran ino proti nas od zadi. — Postavi se, ko se tačne deniti, na višavah per Saumacampagna ino Kustoca, ktere z nar boljšim vojakom ino kanonirjam posede, ino od ondot se z gostim kolonom prot nas spusti. Naša pridna armada ga pa sama poprej poprime, in z silo Saumacampago drugokrat ino tako vse sovražno versto z bajonetam pod strašnim strelam sovražnikov dobi. V 1/2 7 zvečer je vse sovražne ograje v svoji oblasti imela, akoravno so nar boljši stražniki Karla Alberta večkrat se oprati skušali. Veggio ino Vilafranka ino vse druge terdave so naše. Topovi, vozovi z strelnim perpravami, orožje vsake sorte, veliko vjetih, velke zaklade živeča, veliko srebernine ino dmarjov i. t. d. je v naših rokah. — Maršal Radecki je armado zavolj skazane serčnosti lepo pohvalil. Slava armadi, slava vojvodu, kteri so z malem pomočkam tolko opravili. Blagor tebi, Avstria, ki take sinove imaš! (Našiga domorođiga regimenta Kiški jih je 137 ranjenih ino pobitih.) 27. je bil per Volta boj, v kterim je Carl Albert tako premagan, da je za počitek prosil.

Rim. Iz Rima zsemo, da so sveti Oče papež, kterim že poprej ni bilo prav, de so se njih vojaki v vojsko zuper Avstriane podali, zopet prepovedali vsem svojim ludem proti Avstriane se vojskovati. — Ako ravno jih je Milarska provizorna vlada zupet v boj klicala, vender zdaj njo ne vbojajo. — Ludstvo Rimsko je za svetiga Očeta čisto vneto, ino vsem nemirnim bojovescnim Rimcam sovražno. Ministri, ki so dozdaj pretrušali papeža, bodo mogli službo zapustiti, ino slišali bomo zupet mirolubi glas Pia IX.

### Rusia.

Na Rusovskim, v poglavitnim mestu Petrogradu se je Cholera vnela, tudi v Moskvi je zdavno hudo gospodarji, ter veliko človekov pod zemlo spravil. — Vsaki dan jih nek 600 pomerje. V Petrogradu se je punt začel, kir so ludi mislili, da so njih studenci vstrupeni, pa skazalo se je, de ni strup v vodi, ampak je kolera jih tolko že pohrala.